

Asztalos Péter

Az átoltottság növelése a sikeres védekezés fenntartásának kulcsa

A Covid19-járvány kezelését célzó stratégiák eredményességét az MNB a Járványkezelési Versenyképességi Mutatóval értékeli. Az egyes országok a pandémia egészségügyi, gazdasági és költségvetési veszteségeinek együttes minimalizálására törekednek, ezért a jegybanki mutató e szempontokat egy objektív mutatókra épülő egységes keretrendszerbe foglaltan vizsgálja. A 2021. novemberi eredmények alapján Magyarország a 8. helyen áll az európai uniós országok között a járványkezelés sikerességében. A jó hazai eredmény elsősorban a kedvező gazdasági és munkaerőpiaci mutatók eredménye, azonban az oltási program kiterjedtségének további növelése szükséges lenne az eredményes védekezés fenntartásához.

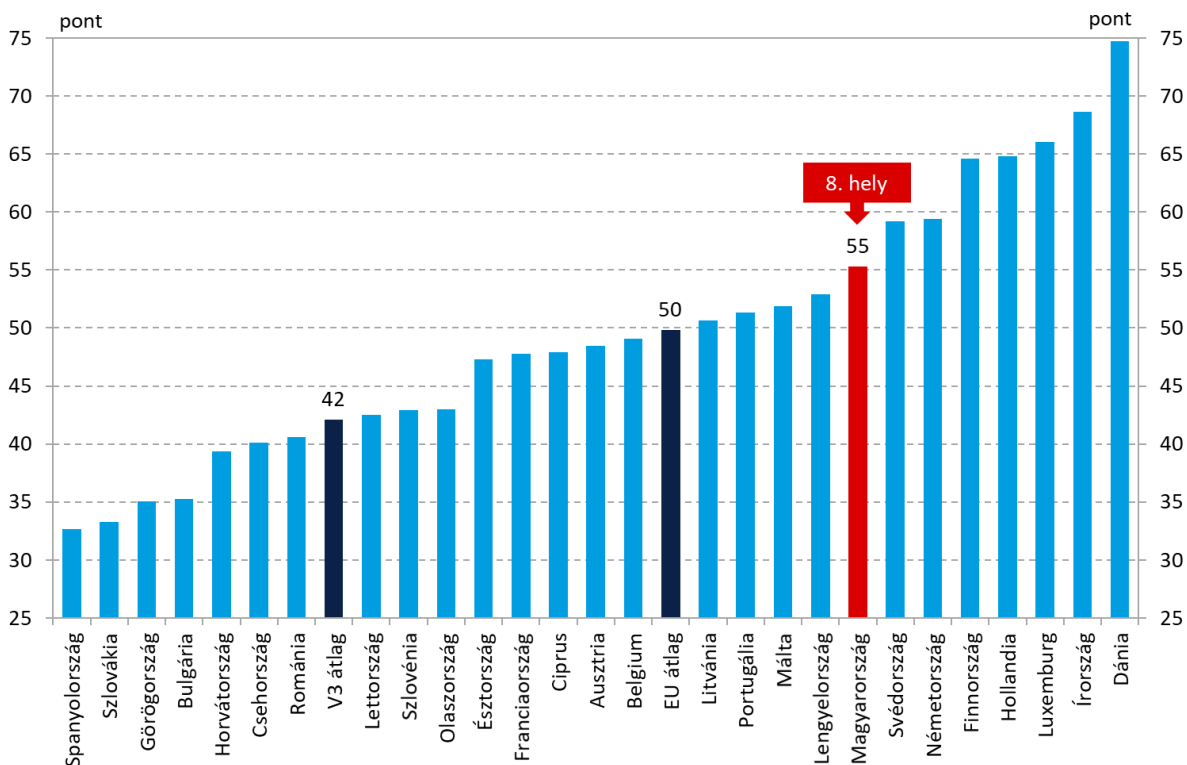
A koronavírus járvány elleni védekezés során minden ország igyekszik fenntartani az egyensúlyt az egészségügyi, a gazdasági és a költségvetési beavatkozások között fennálló átváltások között. Az országok célja a lakosság egészségének védelme a gazdaság működőképességének és stabil finanszírozásának fenntartása mellett, de mindezek együttes megvalósítása a gyorsan változó körülmények között folyamatos kihívást jelent. A bevezetett intézkedések hosszabb időtávon is számottevő hatást gyakorolnak az országok egészségügyi, gazdasági és társadalmi helyzetére. Éppen ezért az egyes országok járványkezelésének megítélése komplex megközelítést igényel, nem célszerű egy-egy kiragadott egészségügyi vagy gazdasági mutató kontextus nélküli vizsgálatával értékelni az országok teljesítményét. Az átfogó kép bemutatásához az egységes elemzési keretrendszernek ki kell terjednie a járvánnyal kapcsolatos legfontosabb egészségügyi mutatókra, a gazdasági növekedésre és a munkaerőpiaci adatokra, továbbá a pénzügyi egyensúlyi és a gazdaságba vetett bizalom mértékét mérő mutatókra egyaránt.

A Járványkezelési Versenyképességi Mutató 2021. novemberi eredményei

Az egyes országok által alkalmazott eltérő járványkezelési stratégiák egységes keretrendszerben, objektív adatokon való összehasonlítása érdekében az MNB kidolgozta a Járványkezelési Versenyképességi Mutatót (Pandemic Treatment Index, PATRIX), amely az európai uniós országok teljesítményét értékeli a védekezés kulcsterületein. Minden vizsgált mutatóban a legjobban teljesítő ország 100 pontot kap, míg a többi ország pontszáma annak függvényében változik, hogy hány szórásnyi távolságra helyezkedik el a legjobb értéktől (egységnyi szórásonként 25 pont kerül levonásra a maximális 100 pontból, azaz a négy vagy több szórásnyi

távolságra lévő országok 0 pontot kapnak). A Mutató eredményei immár nyolcadik alkalommal kerülnek publikálásra, a most bemutatásra kerülő eredmények a 2021. november 24-én elérhető legfrissebb információkat tartalmazzák. A Mutatóban alapvetően minden vizsgált terület esetében az aktuálisan elérhető tényadatok kerültek felhasználásra, egyedül az államháztartási hiány 2021-es értékénél szerepelnek az Európai Bizottság előrejelzései.

1. ábra: A Járványkezelési Versenyképességi Mutató eredményei (2021. november)

Megjegyzés: A mutatók standardizálásának és aggregálásának módszertana megegyezik az MNB Versenyképességi Index összeállításánál alkalmazott saját fejlesztésű módszertannal.

Forrás: MNB.

Az MNB Járványkezelési Versenyképességi Mutató 2021. novemberi eredményei alapján Magyarország a régiós országokat és az uniós átlagot megelőzve a 8. helyen áll az európai uniós országok rangsorában (1. ábra). Hazánk 55 pontot ért el, ami 5 ponttal magasabb az uniós országok és 13 ponttal magasabb a többi visegrádi ország átlagánál. A legjobb eredményeket Dánia, Írország és Luxemburg érte el, míg a

rangsor végén a Spanyolország, Szlovákia és Görögország található. A magyar pontszám 1 ponttal alacsonyabb a legutóbb közölt 2021 szeptemberi szintnél, így hazánk 1 hellyel hátrébb helyezkedik el a rangsorban a [szeptemberi publikációhoz](#) képest. Az áttoltottság növekedésének lassulását és a hazai gazdasági kilábalás előnyének csökkenését csak részben tudta ellensúlyozni a munkaerőpiaci és a hitelezési mutatók továbbra is kedvező alakulása.

A járványkezelés értékelésének legfontosabb mutatói

A járvány negyedik hulláma hazánkat is elérte az ős folyamán. Magyarországon százezer főre vetítve összesen 10.695-en betegedtek meg a járvány kezdete óta, ami továbbra is alacsonyabb az európai uniós (11.996 fő) és régiós átlagnál (16.011 fő).

2. ábra: Covid19-halálozások száma 100 ezer lakosra vetítve és a járvány alatti többlethalálozás mértéke (2021. november 24.)

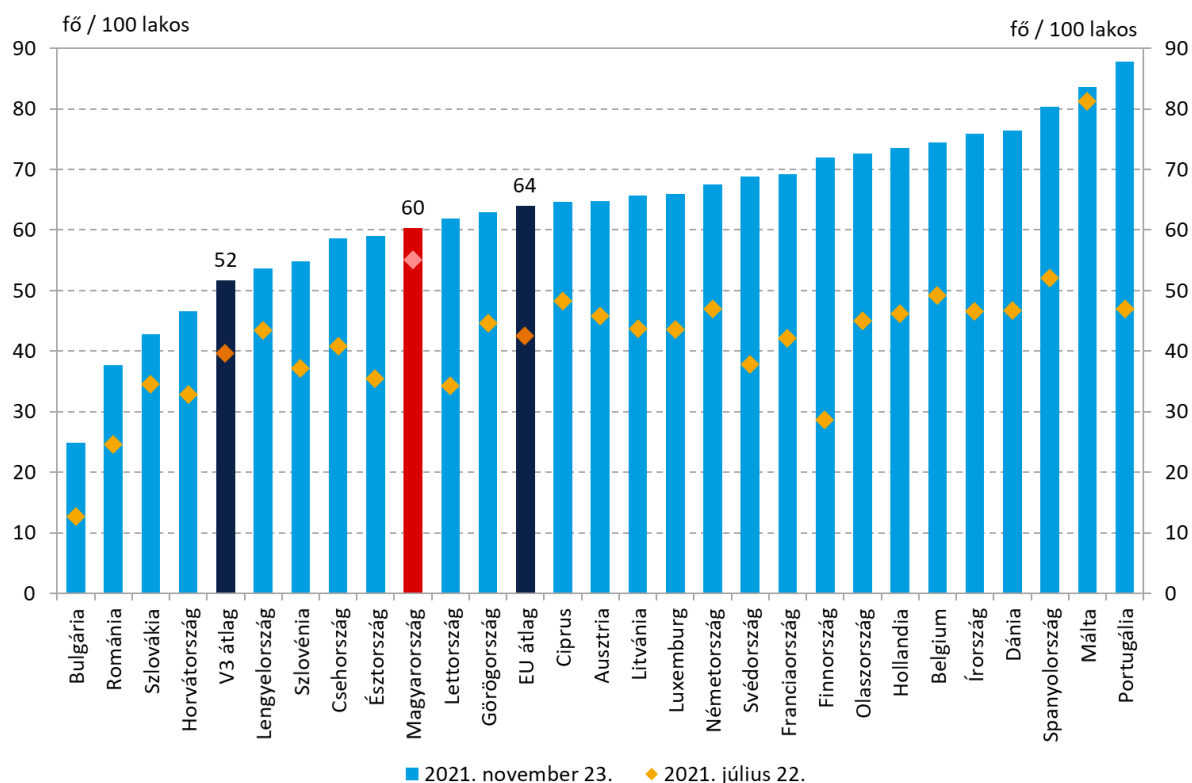

Megjegyzés: A járvány alatti többlethalálozás az első EU-ban bekövetkező Covid19-haláleset (2020.02.14., Franciaország) óta történt összes, nem csak Covid19-haláleset száma osztva az azóta eltelt időszakra jutó átlagos (2016-19 közötti) halálozások számával a heti halálozási tényadatok alapján, minden ország esetében a legfrissebb elérhető adat alapján. Magyarország esetén a 41. heti – október közepi – adatok a legfrissebbek. Írország esetében nem érhető el adat a többlethalálozásról, így nem szerepel az ábrán (a Covid19-halálozás mértéke Írországban 113,0 fő / 100 ezer lakos).

Forrás: Johns Hopkins Egyetem, Eurostat.

A koronavírus-halálesetek száma a negyedik hullámban november közepéig az uniós átlag alatt emelkedett, miközben a járvány kezdete óta bekövetkezett összesített többlethalálozásban hazánk továbbra is az európai uniós középmezőnyben szerepel. 2021. november 24-ig Magyarországon százezer lakosra 343 koronavírus okozta haláleset jutott, ami a 2. legmagasabb érték az EU-ban (2. ábra). Az igazolt Covid fertőzöttek halálozása mellett vizsgáljuk a járvány kitörése óta bekövetkezett összesített, tehát minden halálokra kiterjedő többlethalálozást is, ami módszertani szempontból nemzetközileg egységesebb összevetést tesz lehetővé. Az első európai Covid-haláleset óta (2020. február 14., Franciaország) minden halálokot figyelembe véve október közepéig (tehát a negyedik hullám elejéig) Magyarországon 243 ezer fő hunyt el összesen, ami 13,9 százalékkal magasabb, mint amennyi a Covid19-járvány előtti évek (2016–19) átlaga alapján várható lett volna. A magyarországi többlethalálozás 0,7 százalékpontot csökkent két hónap alatt, így immár enyhén alacsonyabb az uniós országok átlagánál (14,0 százalék), illetve jelentősen kedvezőbb a többi visegrádi ország (22,7 százalék) átlagánál.

3. ábra: Covid19 ellen teljesen beoltottak aránya

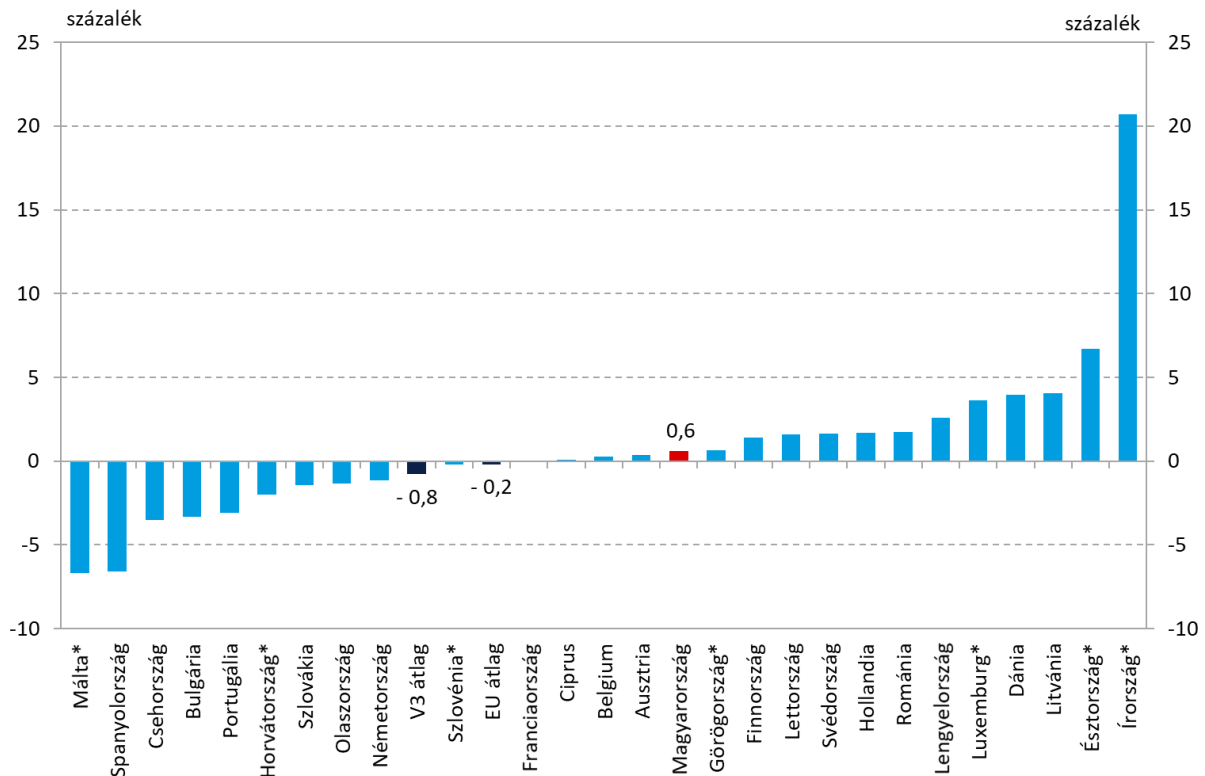
Megjegyzés: A betegség ellen az elérhető oltóanyagokból azok típusától függően eltérő mennyiségű dózis szükséges a teljes védelem eléréséhez.

Forrás: Our World in Data.

A betegség kordában tartásának legfontosabb eszköze az oltási program, amiben Magyarország teljesítményét – gyors előnyserzésünket követően – mára utolérte az Európai Unió. Az oltási program kiterjedtségét a teljesen beoltottak arányával vizsgáljuk, amely mutatóban Magyarország az uniós középmezőnyben helyezkedik el (3. ábra). Az oltási program gyors tavaszi felfutása azonban jelentős gazdasági előnyt biztosított Magyarországnak számára. 2021. november 23-ig a lakosság 60 százaléka kapta meg a Covid elleni védőoltásból az előírt dózist, ami enyhén alacsonyabb az uniós átlagnál (64 százalék), ám továbbra is magasabb a többi visegrádi ország átlagánál (52 százalék). Ugyanezen időpontig a magyar lakosság 21 százaléka kapta meg az emlékeztető (általában harmadik) oltását, ami a legmagasabb arány az európai uniós tagországok között.

A járvány megfékezése érdekében hozott korlátozó intézkedések visszafogták az országok gazdaságát, azonban a széleskörű oltási programoknak köszönhetően megkezdődött a gazdasági kilábalás. A járványt megelőző utolsó, 2019. negyedik negyedévéhez képest a magyar GDP 0,6 százalékkal volt magasabb 2021 harmadik negyedévében, ami kedvezőbb a régiós (-0,8 százalék) és a súlyozott uniós átlagnál (-0,2 százalék) egyaránt (4. ábra). A foglalkoztatottak száma 2,2 százalékkal emelkedett a járvány kezdete óta, amivel hazánk a 3. helyen áll e mutatóban az Európai Unióban. Csupán 10 olyan ország van az EU-ban, ahol a foglalkoztatottak száma 2021 második negyedévében meghaladta a járvány előtti szintet. A munkanélküliségi ráta szeptemberben 4,0 százalék volt Magyarországon, ami enyhén alacsonyabb a többi visegrádi ország átlagánál (4,1 százalék) és összességében a 8. legkedvezőbb érték az Európai Unióban.

4. ábra: A GDP változása a járvány előtti szinthez képest (2021 harmadik negyedév / 2019 negyedik negyedév)

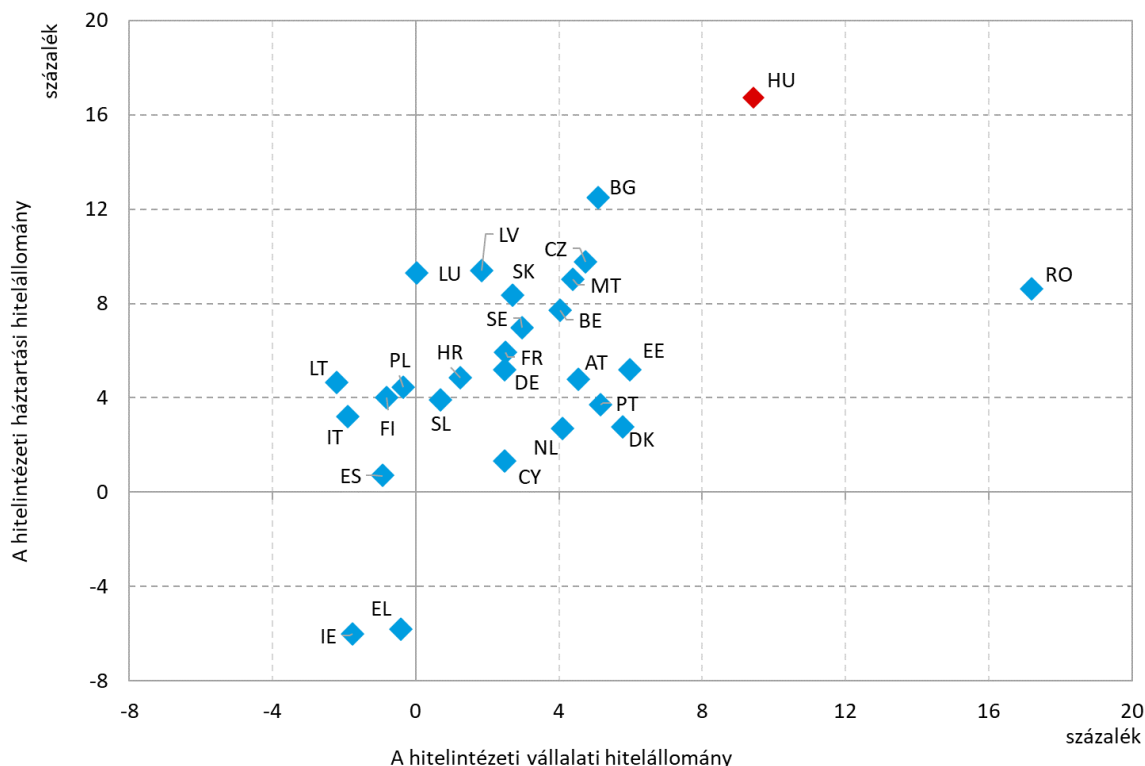
Megjegyzés: Az EU átlag súlyozott átlag. A *-gal jelölt országok esetén még nem érhető el 2021. harmadik negyedéves adat. Magyarország esetén MNB számítás. A *-gal jelölt országok és Magyarország esetében az adatok szezonálisan és naptárhatással kiigazítottak, a többi ország esetében csak szezonálisan kiigazítottak. Írország kiugró értéke miatt a pontszámítás során megkapta a maximális pontszámot, ám az értéke nem lett figyelembe véve a számítás során.

Forrás: Eurostat, MNB.

Az államháztartási hiány mértéke Magyarországon némileg magasabb volt 2020-ban az uniós és a régiós átlagnál. A járvány elleni védekezéshez kapcsolódó egészségügyi kiadások, a gazdaságélénkítő intézkedések, illetve a járványhelyzet miatt eltérő mértékben érintett szektorok teljesítményének alakulása jelentősen befolyásolta a pénzügyi egyensúlyi mutatókat világszerte. Az államháztartási hiány növekedése általános jelenség volt minden járvány által sújtott országban. Magyarországon 8 százalék volt a GDP-arányos hiány mértéke 2020-ban, ami magasabb volt az uniós országok (6,5 százalék) és a többi visegrádi ország (6,1 százalék) átlagos hiányánál. A 2021. évre várt hazai hiány (7,5 százalék) az európai uniós középmezőnyben várható az Európai Bizottság őszi előrejelzése alapján. Az MNB előzetes pénzügyi számla eredménye alapján Magyarország folyó fizetési mérlegének egyenlege 0,6 százalékos hiányt mutatott 2020 harmadik és 2021

második negyedéve közötti egy évben, ami elmarad az uniós országok átlagos 1,1 százalékos és a többi visegrádi ország 2,1 százalékos többletétől.

5. ábra: A hitelintézeti vállalati és háztartási hitelállomány éves növekedési üteme (2021. szeptember)

Megjegyzés: Tranzakciós alapon, azaz csak a hitelfolyósítások és a törlesztések hatását figyelembe véve. Forrás: Európai Központi Bank.

A lakossági és a vállalati hitelállomány növekedési ütemét vizsgáló összesített mutatóban hazánk továbbra is a 2. helyen áll az európai uniós országok között (5. ábra). A lakossági hitelállomány a legdinamikusabb emelkedést (16,7 százalék) mutatja az uniós országok között 2021 szeptemberében az előző év azonos időszakához képest, míg a vállalati hitelállomány növekedése (9,4 százalék) a 2. legmagasabb az Európai Unióban. A hazai folyamatok kedvező alakulásában jelentős szerepet játszik a rászorulóknak számára még mindig elérhető hitelmoratórium, illetve a gazdasági növekedésbe vetett bizalom érdekében bevezetett további kormányzati és jegybanki intézkedések.

Össességében a magyar járványkezelés továbbra is stabilan az európai uniós élmezőnybe tartozik a Járványkezelési Versenyképességi Mutató alapján. Az elmúlt hónapokban ugyanakkor csökkent az oltási program gyors felfutása által biztosított gazdasági előny, illetve a negyedik hullám is erőteljesen érintette hazánkat. A munkaerőpiaci és hitelezési mutatók továbbra kedvezően alakulnak, azonban a nem

beoltott lakosok aránya viszonylag magas. Hosszú távon csak az oltás által elérhető nyájimmunitás jelent megoldást a járvány által okozott komplex kihívásra, így ennek teljesülése elengedhetetlen a védekezés sikeres fenntartásához és a járvány okozta károk minimalizálásához.

„Szerkesztett formában megjelent a pénzcentrum.hu oldalon 2022. január 28-án.”